

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan sveder, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr.

na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Kdo laže?

Danes moramo pred vsem prositi čestite svoje čitatelje oprostjenja, da razpravljamo na tem mestu zadevo, ki je bila iz početka čisto privatna in ki na sebi ne sodi v javnost. A naš pošteni „Slovenec“ je zlorabil to zadevo v svrhu, da bi ožigosal gosp. dra. Ivana Tavčarja, katerega sovražijo v „Katoliški Tiskarni“ bolj nego samega peklenščeka, pred svetom kot lažnika ter mu tako izpodkopal politično in socialno veljavo. Naj torej — kakor smo obljubili — slovenski svet izve, s kakim orožjem se boré ti ljudje zoper nas, kaj jim velja poštenje in resnica. Ad rem!

V svoji 242. številki z dné 21. m. m. priobčil je „Slovenec“ doslovno sledečo notico:

(Dr. Tavčar proti poljanskemu županu Urbanu Pintarju.) Včeraj, dne 20. t. m. bila je vzkljena obravnava pri tukajšnjem c. kr. deželnem sodišču vsled pritožbe Urbana Pintarja, župana v Poljanah nad Škofjo Loko, kateri je bil pri prvem sodišču v Škofji Loki pred nekaj tedni obsojen zato, ker ga je dr. Tavčar tožil, češ, da ga je osebno žalil z besedami: „Dr. Tavčar se laže“. — Župan Urban Pintar je dognal dokaz resnice in vsled tega je dr. Tavčar to svojo osebno pravdo konečno izgubil in povrniti mora Urbanu Pintarju vse stroške, akoravno se je bil tudi dr. Tavčar pritožil zoper škofjelološko razsodbo, češ, da je župan U. Pintar bil tam premalo kaznovan. Tudi to pritožbo je hkrati izgubil in Urban Pintar je popolnoma oproščen. Zoper vse to ni več pritožbe. — Župana Pintarja je zastopal dr. Papež.

Gosp. dr. Tavčar poslal je na to listu, kateri podpisuje kot odgovorni urednik katoliški duhovnik Andrej Kalan, popravek, glaseč se doslovno tako-le:

„Ni res, da je župan Pintar dognal dokaz resnice. Pri prvi razpravi v Loki je hotel župan Pintar ta dokaz s tem dognati, da je trdil, da sem ga hudobno dolžil krivega pričevanja. Ta dokaz se mi ni posrečil, ker jaz za svojo osebo Urbana Pintarja nikdar nisem obdolžil, da je krivo pričeval. Pri drugi, apelni razpravi pa je Urban Pintar omenjeni dokaz presukal ter trdil, da sem neresnično poročal v Poljane, da je občina poljanska svojo pravdo z Ivanom Čadežem zgubila. Kaj takega pa tudi nisem poročal, pač pa sem poročal svoji stranki, da je v Ljubljani iztekla ugodna sodba, da pa je proti njej občina se v Gradec pritožila. To je bilo vse, kar sem v tej zadevi poročal, to vse pa je ustrezalo resnici. Pri apelni razpravi nisem bil osebno navzoč, in lahko je mogoče, da se sodišču ni vse pojasnilo, kakor je bilo potrebno. Dr. Ivan Tavčar.“

Ta popravek priobčil je „Slovenec“ v svoji 244. št. z dné 24. m. m., hkrati pa je urednik Andrej Kalan dostavil popravku doslovno sledečo pripombo:

Tem besedam dr. Tavčarja pristavljamo, da mi ne moremo presojati, ali se je sodišču vse pojasnilo, ali ne, vendar bi dejali, da se je to zgodilo, ker je dr. Tavčar nalašč zato k obranavi poslal svojega zastopnika. Nam zadostuje, da je sodišče spoznalo, da je župan Pintar dognal dokaz resnice, in ga na tej podlagi oprostilo, dr. Tavčarju pa naložilo, da plača pravdne stroške.

Dné 8. t. m. pa je pisal „Slovenec“ polemizujoč z nekim našim dopisom iz Poljan še: „Ne vé se, kdo je to pisal; nam se zagotavlja od najverjetnejše strani, da je to pisal nekdo, ki se laže“. Nobeden otrok ni mogel dvomiti, koga ima v mislih „Slovenec“ s to opazko in zagadelj smo mi označili tak boj kot časnikarsko falótstvo in

hkrati obljubili, da bomo to svoje trpko očitaje opravičili z objavljenjem dotične kazenske sodbe dr. Tavčar contra Pintar. Tega pa so se poštenjaki „Slovenčevi“ očitavno kolikor toliko ustrašili in jeli so trdit, da se morajo stoprav informovati iz spisov dra. Papeža (kdo jih je pa preje informoval?), da jim je sploh šlo le za branitev časti Urbana Pintarja (!) ne pa za razžaljenje dra. Tavčarja itd. V svojem strahu so bili celó toli podli, da so tajili, da bi bili z zgoraj oavedeno strupeno opazko „Ne vé se, kdo itd.“ imeli v mislih g. dra. Tavčarja! In zagadelj smo mi pretekli petek svoji prvi notici pristavili, da je s falótstvom navadno združena tudi kukavščina.

To je predzgodovina cele zadeve, katero smo morali tu ponoviti, da bi potem temeljem izreka in razlogov sodišča vsakdo lahko sam sodil politično in krščansko poštenje Andreja Kalana in njegovih uredniških sotrudnikov. Evo torej sodbo:

Reg. št. 274.

Zap. št. 11099.

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. deželno kakor vzkljeno sodišče v Ljubljani je danes pod prvosodstvom c. kr. dežel. sod. nadsvet. Levičnika v navzočnosti c. kr. dežel. sod. svet. Vencojza, Schneditza in vit. Strahla, kakor sodnikov in pr. pr. dr. Pessiaka, kakor zapisnikarja po vzklicu Urbana Pintarja kot obdolženca in g. dr. Iv. Tavčarja kot zasebnega obtožitelja zoper sodbo c. kr. okrajnega sodišča v Škofjiloki z dne 25. avgusta 1893., šte. 1642, s katero je bil Urban Pintar krivim spoznan prestopka proti varnosti časti po § 491. k. z. in obsojen po § 493. k. z. z uporabo § 266 in 261 k. z. na 10 gld. globe, oziroma za slučaj, da bi se ta globa ne mogla iztirjati, na 48 ur zapora in po § 389. k. pr. v povračitev stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni, po dne 20. oktobra 1893. dognani vzkljeni razpravi, določeni vsled naredbe z dne 26. septembra 1893., šte. 9588 v navzočnosti dr. Kušarja, namestnika dr. Ivana Tavčarja, kakor zasebnega obtožitelja, prostega obtoženca Pintar Urbana, zagovornika dra. Papeža po predlogu obtoženega, da se ugoti njegovemu vzklicu, in zavrne vzklie obtožitelja, in po predlogu zasebnega obtožitelja, da se zavrne vzklie obtoženca in vstrežaje vzklicu obtožitelja kazen povikša, razsodilo: Vzklie zasebnega obtožitelja dra. Ivana Tavčarja se zavrne, vzklicu obtoženega Pintar Urbana pa se ugoti ter se razsodba c. kr. okrajnega sodišča v Škofjiloki z dne 25. avgusta 1893., šte. 1642 prenaredi tako, da se oprosti Urban Pintar v zmislu § 259., šte. 3 k. p. r. od obtožbe prestopka zoper varnost časti po § 491. k. z. storjenega s tem, da je dne 31. julija 1893. v občinski pisarni v Dolenjembrdu v pričo volilcev, ki so volilne imenike pregledovali, dejal: „Jaz dru. Tavčarju ne verjamem, on se laže“, — da je torej s tem koga drugega očitno in pred več ljudmi, po imenu ne pripoveduje nikakih prigodkov dolžil zaničljivih lastnosti, ter se odceže v zmislu § 390. k. p. r. od povračitve stroškov kazenskega postopanja, zasebni obtožitelj dr. Ivan Tavčar pa se obsodi v povračitev stroškov kazenskega postopanja I. in II. instance.

Razlogi.

Po izpovedbah prič, sosebno pa po zapriseženih izpovedbah Ivane Pintar in Valentina Šubic, katerih nedoločne izpovedbe Janeza Kloborska in Janeza Botiča ne ovirajo — smatrati se mora dokazanim, da se je dogodek dne 31. julija vršil na sledeči način:

Valentin Tavčar brat gospoda dra. Ivana Tavčarja predbacival je Pintar Urbanu, da je pravda občine Poljanske proti Čadež Janezu zgubljena in da je dr.

Tavčar že razsodbo dobil, na kar je Urban Pintar odgovoril: „Jaz tega ne verjamem, dohtar se laže.“

Ko je na to Valentin Tavčar vprašal Pintar Urbana: „Toraj imate vi dohtarja za lažnika“, odgovoril je Urban Pintar: „Jaz ne rečem lažnik, ampak le pravim, da se laže.“ Ker se mora pri presoji kaznivosti kakega dejanja ozir jemati na celi dogodek, ne pa na posamezne besede, je očitno, da je Urban Pintar z besedami: „Dohtar se laže“ le trdil, da je pravda občine Poljanske proti Čadež Janezu izgubljena, kot neresnično zanikal, da pa ni gospoda dra. Tavčarja splošno in brez ozira na kak gotovi slučaj dolžil, da se laže. Da je temu taka, kaže najodločnejše odgovor na vprašanje Valentina Tavčarja, v katerem obtoženec naravnost prereka, da bi bil dr. Tavčar lažnik in se, z ozirom na pripoved o zgubljeni pravdi še jedenkrat povdarja, da je to laž in da dr. Tavčar v tem oziru laže.

Ker je tedaj obtoženi zasebnemu obtožitelju očitno lažnjivost glede gotovega slučaja, ne pripoveduje nikakih prigodkov, je vzkljeno sodišče kvalifikovalo dejanje obtoženega za razžaljenje časti v zmislu §. 488 k. z. pa tudi od te obtožbe moral se je obdolženec oprostiti.

K vsakemu prestopku proti varnosti časti potreba je razžaljivega namena.

Ta animus injuriandi se pa v slučaju ne nahaja, ker imajo po vsem besede Urbana Pintarja le namen, trditev, da je pravda za občino zgubljena, zanikati in v pogovoru preprostih kmetov besede: to je laž, „ta se laže“ sploh nimajo pomena, dotičnemu predbacivati lažnjivost, ter so le sicer surova pa ne s hudobnim namenom izrečena prereka kake trditve, ne glede na to, da je dognano, da pravda občine Poljanske proti Čadež Janezu še danes ni pravomočno rešena, in je imel obtoženi dovolj poroda, njemu predbacivano trditev, da je pravda zgubljena, kot neresnično smatrati in kot tako tudi kvalifikovati.

Izrek o stroških opira se na določbo §. 390 k. p. r.

V Ljubljani, dne 20. oktobra 1893.

Predsednik: Levičnik s. r.

Strahl s. r.

Pessiak s. r.

Für die Richtigkeit der Abschrift:

L. S.

Simenthal m. p.

Posebno važne stavke te sodbe tiskali smo tu razprto. V pojasnilo zlasti zadnje pripombe razlogov vzkljnega sodišča omenimo še sledeče: Sodba c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani v pravdi Ivana Čadeža proti občini Poljanski, o kateri je govor v predstoječi kazenski sodbi, dostavljena je bila g. dru. Iv. Tavčarju kot zastopniku tožitelja dné 15. julija t. l. ter je bila glasom te sodbe tožena občina brez pogojno obsojena na plačilo vtožene tirjatve. Le to in pa, da se je občina že pritožila, sporočil je dr. Tavčar svoji stranki in zagadelj je Valentin Tavčar — za čigar besede pa dr. Tavčar niti odgovoren ni — po vsej pravici smel 31. julija trditi, da je pravda za občino pri sodišču v Ljubljani izgubljena. Občina pa se je zoper to sodbo pritožila na višjo instanco in zagadelj pravda, kakor omenja vzkljeno sodišče, še danes ni pravomočno razsojena. Ker je pa sodišče spoznalo besede Urbana Pintarja le kot „pri preprostem kmetu oprostljivo surovost brez razžaljivega namena“, smatralo je kot nerelevantno, je li je Valentin Tavčar govoril resnico ali ne, ne gledé na to, da bi se to, kar je govoril Valentin Tavčar, rečeno, nikdar ne moglo ua

rovaš pisati g. dru. Iv. Tavčarju, ki je stranki sporočil, kakor dokazano, le golo resnico. — S tem pa je tudi dokazano, da je „Slovenec“ varjenec Urban Pintar g. dru. Tavčarju po krivici in svoji prirojeni gorjanski surovosti, če tudi hvala informaciji svojega zastopnika, ne na način, kazniv po kazenskem zakonu, očital, da se laže.

To je v subih besedah celi dogodek in sedaj poštenjaki „Slovenčevci“ na dan z vašim dokazom resnice, da se dr. Tavčar laže! Na dan z dokazom, da se je to pred sodiščem izkalo in da je bil Urban Pintar zaradi tega oproščen obtožbe. Na dan z dokazom, da niste vi sami z grdo in ostudno lažjo slepili svojih čitateljev ter skušali pobiti svojega političnega nasprotnika. Olvalite od sebe to očitje, vi uzorni katoliški možje, ako vam je mogoče! In vi, vsega spoštovanja vredni gosp. dr. Papež, ki ste kot zastopnik občine Poljanske v dotični civilni pravdi in kot Pintarjev branitelj pred vzklicem sodiščem mirno gledali, kako se tako rekoč v vašem imenu in na vaš račun javno obrekuje vaš stanovski kolega, na dan z tistimi ustnimi razlogi, ki jih imate v „bistvu zabeležene“! — Mi predobro poznamo gospoda „Slovenčevce“ in zategadelj prav nič ne pričakujemo, da bodo sedaj javno in očitno vrnili poštenje g. dr. Tavčarju, kakor so mu je javno in očitno jemali. Predobro jih poznamo in zategadelj moralo bo govoriti zadnje besede v tej zadevi zopet — sodišče. Ti slovenski svet pa sodi sedaj, je li smo delali tem ljudem krivico, ko smo jim očitali častnikarsko falotstvo.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani, 13. novembra.

Novo ministerstvo.

Včerajšnja „Wiener Zeitung“ priobčuje lastnoročna pisma cesarjeva, s katerimi se imenujejo novi ministri. V soboto razglašena kombinacija glede sestave nove vlade je bila točna. Ministersko predsedstvo je prevzel knez Alfred Windischgrätz; minister notranjih del Olivier markiz Bacquehem, dosedanji trgovinski minister; finančno ministerstvo dr. Ernst pl. Plener; trgovinsko ministerstvo Gundakar grof Wurmbbrand; naučno ministerstvo dr. Stanislav vitez Madeyski; poljedelsko ministerstvo Julij grof Falkenhayn, dosedanji poljedelski minister; pravosodno ministerstvo dr. Friderik grof Schönborn, dosedanji pravosodni minister; domobransko ministerstvo Zeno grof Welsersheimb, dosedanji domobranski minister in galsko ministerstvo Apolinarij vitez Jaworski. Novo ministerstvo je včeraj priseglo in takoj nastopilo vlado. S tem je končana skoro mesec dni trajajoča kriza, katero je bil grof Taaffe s svojo volilno predlogo prouzročil. Če si ogledamo novo vlado, vidimo, da nima narod slovenski v njej nobenega prijatelja, nobenega zagovornika, da ni mej ministri nobenega, kateremu bi mogli priznati, da je narodu našemu pravičen. V novem ministerstvu sede štirje člani, torej polovica bivše Taaffeove vlade. Njim so se pridružili konservativni Nemec Windischgrätz, reakcionarni Poljak Jaworski, nemška liberalca Plener in Wurmbbrand ter liberalni Poljak Madeyski. Nova vlada je sestavljena tako, da sede v njej izključno neprijatelji Čehov, Slovencev in Hrvatov, sami Nemci in Poljaki, katerim je vodilo načelo ohranitev krivičnega posestnega stanja nemške levce. Ministerstvo je nasprotno vsaki državno pravni preuredbi naše države, nasprotno deželni avtonomiji in v največji meri nasprotno narodnostnim tirjavim nemških narodov. Politična smer, katere se bo držala nova vlada, bo sicer konservativna če ne reakcionarna, ali to bo nemški, zoper Slovane naperjeni konservatizem, kateremu se moramo v interesu svojega kulturnega in političnega razvoja, v interesu narodne svoje eksistencije z vso odločnostjo zoperstaviti. V novem ministerstvu imajo v političnem oziru konservativci večino, v narodnostnih vprašanjih pa Nemci. Da je ministerstvo Slovanom res nasprotno, svedoči že to, da nista v njem zastopana 6 milijonov duš broječi češki narod in 2 milijona duš broječi slovenski in hrvatski narod, dasi so ravno Slovenci in Hrvati 14 let sem preprečevali razpad Hohenwartovega kluba. Naša sodba o novi vladi je kratka. Novo ministerstvo je Slovanom sploh, Slovincem pa posebe načeloma nasprotno in zato je Slovenci ne morejo in ne smejo podpirati.

Bivši ministri.

Lastnoročno pismo, s katerim je cesar vzprejel Taaffeovo demisijo, je izredno laskavo. Tako se cesar še nikdar od nobenega ministra ni poslovil, kakor sedaj od Taaffe. Vrh tega poslal je cesar Taaffeu tudi svojo podobo v dragocenem okviru. Govorica, da povzdigne cesar grofa Taaffeja v knežji stan, je neosnovana. Ostali ministri, ki niso dobili mesta v Windischgrätzovem ministerstvu, dobe najbrž kake redove. Gautsch utegne postati kuratorjem Terezijanišča, dr. Steinbach senatnim predsednikom

pri najvišjem sodišču, Zaleski pa bo moral zadovoljiti se samo s pokojnino. O zgodovini Taaffeovega ministerstva izpregovorimo drugič obširneje.

Nova vlada in parlamentarne stranke.

Novo ministerstvo je plod parlamentarne koalicije in dasi so v njem štirje člani bivše Taaffeove vlade, se mora vendar reči, da je parlamentarno. Posebno zadovoljen ni z novo vlado prav za prav nihče. Nemški liberalci je sodijo simpatično a previdno, boječ se, da bi se kompromitirali, če bi že sedaj ugovarjali eventualnim konservativnim korakom Windischgrätzovega ministerstva. Poljaki, kar jih je konservativnih, niso zadovoljni, da je postal Madeyski naučnim ministrom in to v sled pritiska levičarjev in zoper njihovo voljo. Nemškim klerikalcem ni všeč, da je naučni minister odločen liberalec in da ni noben pravi klerikalec iz Hohenwartovega kluba bil poklican v ministerstvo. Moravski Staročeši so spoznali, da je novo ministerstvo v državno-pravnem in narodnem oziru Slovanom nasprotno in so že definitivno sklenili stopiti v opozicijo. Slovenskim poslancem ne ugajata Madeyski in zlasti ne Wurmbbrand, dasi je tega kandidatura podpiral Hohenwart. Vzlic temu se še niso odločili, kako postopati; nekateri so za opozicijo, drugi pa se potezajo za to, da ostanejo v Hohenwartovem klubu. Tudi Malorusi se še niso odločili, a kaže se, da stopijo najbrž v opozicijo. Najodločnejši nasprotniki nove vlade pa so protisemiti. „Deutsches Volksblatt“, izrekši se zoper vladu, pravi: „Prokletstvo in sramota zadani vsakega konservativca, ki misli za voditeljem (Hohenwartom) kreniti na ta usodepolni pot, ki pomaga, s tolikimi težavami začeto delo socialne reforme podreti in uničiti slabotno ograjo, katere se je postavila v varstvo srednjega stanu, ter pošteno delo prepustiti židovskemu kapitalu v neusmiljeno izkoriščanje. Proč od Hohenwarta, kličemo vsem poštenim konservativcem in vsak poslanec, ki še sluša na bolešno klicanje ljudstva, se mora ravnati po tem klicu, sicer bodo bodoči rodovi njegovo ime preklinjali in zasramovali. To ministerstvo mora pasti, še predno si je stališče utrdilo“.

Vnanje države.

Nov političen škandal.

Rimska policija zaprla je te dni celo vrsto visokih uradnikov, veletržcev in neke politične osebe zaradi velikanskih na škodo erarja storjenih, carinskih goljufij. Ta navadna goljufija dobila je hkrati politično lice, zakaj mej zaprtimi politiki je tudi bivši glavni urednik lista „Popolo Romano“ Chauvet. Ta človek je bil najboljši prijatelj in zaupni mož ministrskega predsednika Giolittija ter le-tega politike najnavdušenejši zagovornik. Povzpel se je do tega upliva vzlic temu, da je malo častna njegova preteklost splošno znana. Poslanec Cavalotti mu je bil že večkrat očital carinske prevare in Cavalottiju grde hvala, da je tudi sedaj razkril velike Chauvetove goljufije. Vzlic Cavalottijevim očitanjem se Giolitti ni ločil od Chauveta, kakor svoj čas ne od Tanlonga. Italijanski listi pravijo kar naravnost, da se Giolitti boji Chauvetovih razkritij in boje se jih tudi drugi mogotci, zakaj Chauvet je bil načelnik vseh oficijozov od Depretisa do Giolittija in ve bajé jako mnogo povedati.

Boj zoper anarhiste.

Strahovit atentat v Barceloni, ki je uničil celo vrsto človeških bitij, vzpodbudel je špansko vladu, da je začela odločen boj zoper anarhiste, katerih je v španskih mestih največ. Vlada je stopila v zvezo z Italijo, Švico in Anglijo zaradi nadzorovanja ondu bivajočih anarhistov, vrh tega pa razglasila kraljevsko naredbo, s katero se razveljavljajo osobno svobodo jamčujoči osnovni zakoni. Vlada sme sedaj zapreti vsakogar in posluživši se te pravice, prijel je nad 100 anarhistov ter jih namerava postaviti pred vojno sodišče. Pravega storilca atentata v gledališču „Liceo“ še ni bilo moči dobiti, a sodi se, da so grozno to zločinstvo storili prijatelji usmrčenega anarhista Pallasa, kateri je vrgel bombo na maršala Composa. Tudi v drugih državah so se vlade odločile za energične korake zoper vedno številnejše anarhiste. Tako se je v Švici bivši vladni načelnik kantona Curiškega odločno potegnil za to, naj se izposluje mejnarodni dogovor zoper anarhiste, nekaj vojni red. Anarhisti se bore zoper sedanjo človeško družbo brez usmiljenja, torej morajo tudi države proti njim začeti neusmiljen boj.

Dopisi.

Z Gorenjskega 10. novembra. [Izv. dop.] (Železnica iz Kranja v Trzič.) Kakor je bilo že naznanjeno, vršil se je dne 30. oktobra politični obhod proge, po kateri ima toli željno pričakovana železnica iz Kranja v Trzič teči. Vse je bilo veselo tega prvega važnega koraka k zgradbi nove železnice; saj če dobimo četudi za sedaj samo lokalno železnico, imamo vendar upanje, da se prej ali slej napravi tudi predor skozi Ljubelj in se naša železnica zveže z lokalno progjo iz Celovca v Košentaver. Rekel sem, da je bilo vse veselo, a to je malo preveč povedano, zakaj tudi pri nas se je oglasilo nekaj mož, kateri vse javne zadeve sodijo samo s stališča svoje močnje. Trziški župan gospod

Globotschnigg se na pr. ne more ogreti za našo železnico, ker ima veliko fjakerijo in takisto se tudi nekateri naši tovarnarji (a le nekateri, ne pa vsi kakor bi mogel misliti, kdor bere poročila nemških listov) boje konkurence ter zato nasprotujejo železnici. Komisiji, katere je progjo ogledovala, predložili so ti gospodje neko izjavo, v kateri moledujejo, da bi samo lokalna železnica do Trziča nič ne skrajšala pota do Trbiža, da imajo take železnice previsoke tarife itd. ter priporočajo, naj se zgradi železnica čez Trzič do Sv. Ane tu pa naj se prične takoj takozvana gorska progja. Vlada je pripoznala, da kaže začeti gorsko železnico na Kranjskem v Trziči, na Koroškem pa v Košentavru. To je čisto prav, ni pa prav niti resnično, če se v rečeni izjavi trdi, da to kar velja za Košentaver, ne velja za Trzič, da je treba konec lokalne železnice postaviti v Sv. Ano in tam šele bodi začetek gorske železnice. Na Koroškem sodijo treznejše in pametnejše. Tudi Korošci bi lahko zahtevali, da se začne gorska železnica ne v Košentavru, nego šele Podlubljem ali celo v Dravljah, kjer bo s koroške strani začetek tunelu. Ta dva kraja sta od Košentavra približno tako oddaljena, kakor Sv. Ana od Trziča, pa vendar Korošcem taka zahteva še na misel ne pride. Zadovoljni so, da dobe sedaj železnico vsaj do Košentavra, dobro vedoč, da ne bo na tunel skozi Ljubelj potem več posebno dolgo čakati. Tudi ako bi se dala dobiti železnica do Sv. Ane, bila bi samo lokalna, a vprašanje je, komu bo ta progja služila, kakšen bode promet od Trziča do Sv. Ane? Nič ga ne bo. Rude Šentanske ni vredno v poštev jemati, ker se je bore malo dobiva, drugega pa tam ni nič. Vozila bi se kvečjemu baron Born na lov ali pa zloglasni Rieger agitiral. Najbrž je ta Rieger vso stvar iztuhlat, zakaj njemu se je že davno sanjalo o „Alpenbahnhofu“ tik pred njegovo hišo. Ako baron Born želi svoje preblagorodno telo voziti do Sv. Ane z železnico, naj si jo pa sam gradi, saj je precej milijonov nagrabil. Da ima Trzič veliko prometa, o tem se lahko vsak sam prepriča, a da bi se še pomnožil, če dobimo železnico, da bo tudi trg cvetel in se razvijal, o tem ni najmanjšega dvoma. Zato želimo in upamo, da bodo odločilni krogi slušali na želje ogromne večine celine okraja in vsega trga, ne pa na želje nekih posamačnih domišljavih mogotcev ter skrbeli, da dobimo čim prej toli potrebuo in koristno lokalno železnico.

Domače stvari.

— (Vohune nam vzgajajo!) Našemu sobotnemu članku dodati nam je danes najprej sledečo preznačilno dogodbico: Neki dijak sestavil je bajé v svoji neprevidnosti in mladeniški gorečnosti po nepotrebnem satiro zoper politično delovanje gosp. knezoškofa Missie in to pesem branil je zaklenjeno v svoji skrinji. Sošolec-ligaš pa mu je dotični rokopis iz skrinje ukradel in sedaj je pesem že v rokah disciplinarne oblasti. V toliko je stvar avtentična. Govori se pa nadalje prav javno in očitno po Ljubljani, da je tat nesel svoj plen gosp. Andreju Kalanu in da mu je le-ta plačal zanj 1 gid. — Kaj takega pa vendar tudi od odgovornega urednika „Slovenčevega“ ne moremo verjeti in zategadelj ga v njegovem lastnem interesu pozivljamo, naj izjavi javno in jasno in pod svojo duhovsko častjo, da ni nikdar prejel od kakega dijaka sošolcu ukradene pesmi, in da nikdar za tako pesem ni plačal gol-dinarja in da sploh ne ve, kako je prišla ta ukradena pesem v roke šolski oblasti. Taka izjava je gledé na razširjenost označene govorice prepotrebna, kajti inace utegnil bi marsikdo tudi za gospodom Andrejem klicati: Hic niger est. . . . — In sedaj še neka druga istotako trdovratna govorica, ki se nam pa vidi še neverjetnejša. Trdi se namreč v krogih, ki so inace dobro poučeni, da se je vršila po zaslugi Erženove ovadbe v stanovanji nekega dijaka hišna preiskava zgolj po nekem profesorju, katerega naj je v to svrhu pooblastil g. deželni predsednik. To je skoro nemogoče, kajti to bilo bi flagrantno kršenje osnovnega zakona o hišnem pravu z dne 27. oktobra 1862, št. 88 drž. zak. ter celo kaznjivo po smislu §§ 331. in 332. kaz. zakona. Da se tedaj tudi v tem pogledu pomiri razdraženo javno mnenje, usojamo se prositi tudi tu primerne pojasnila od kompetentne strani. — (Češki kvartet.) Zvesti svoji obljubi podajemo danes svojim čitateljem nekoliko odlomkov

iz ocen nekaterih Dunajskih listov o koncertih češkega kvarteta. „Neue Freie Presse“ piše: „Koncert, katerega je priredil češki kvartet iz Prage v Bösendorfov dvorani, je bil viharno odobravan... Z izvanrednim uspehom je dva večera koncertoval. Bolj laskavo, kakor burno priznanje, mu je gotovo ogromno število poslušalcev, kateri so 3½ ure mirno in z veseljem koncertu prisostvovali... Na splošno zahtevanje so se morali ponavljati Smetane „Češki plesi“ in njega E-mol kvartet. Kakor igralci, takisto so po njih importirani češki komponisti mej Dunajskimi glasbeniki dosegli zmagoslavno priznanje. Resnično: Čehi smejo biti ponosni, da imajo v triumviratu: Smetana, Dvořák in Fibich tri komponiste, kateri znajo narodno posebnost in izvirno iznajdljivost z umetnostjo in lepoto družiti.“ (Dr. Et. Hanslick.) — V „Oesterr. Volkszeitung“ beremo: „Kvartet nas je popolnoma iznenadil. Mladi umetniki so izvrstni v skupnem igranju, a tudi vsak za se je mojster v preciznosti tona ter v posebnih pogojih kvartetnega sviranja. Veseli nas, da smo spoznali češke goste in jim radovoljno oprostimo, ker so dali vabila ne samo v nemškem, ampak tudi v češkem jeziku tiskati.“ (Balduin Brich.) — „Montags-Frühblatt“: „Izbornemu kvartetu je posebno svojstvo ogenj in vznos v temperamentu polnem igranju. V tej točki stoji češki kvartet visoko nad vsemi našimi kvarteti. Bösendorfova dvorana je bila prenapolnjena in priznanje viharno.“ (Dr. Fr. Hille.) — „Vaterland“ govori: „Veliko in opravičeno pozornost je vzbudil na Dunaji nastop češkega kvarteta, kateremu je glavna naloga, da goji v prvi vrsti svojo narodno umetnost... Od srca mu želimo vso srečo in nadajamo se, da ga bomo mogli skoraj in večkrat še poslušati.“ (Hermann.) — Jutri prijavimo sodbo nekaterih Graških listov.

— (Slovensko gledališče.) Po znamenitem opernem napredku v zadnjega tedna zaporednih dveh opernih predstavah pojavila se je včeraj zopet drama z dvema že znanima velikima igraroma, z jedno popoldansko in drugo večerno. Da so bili razun nekaj loč obakrat vsi prostori napolnjeni in da sta obe težavni igri popolnoma uspeli kljub temu, da se je skoro preveč hkrati zahtevalo od fizičnih močij naših igralcev, to nam vzbuja veliko zadovoljstvo, ker vidimo, kakó je tudi slovenska drama poleg opere našemu gledališkemu občinstvu čedalje bolj upoštevna in neizogibna. — Narodna igra s petjem „Re v č e k A n d r e j č e k“ nima sicer obširnega dejanja, nje snov ni kdo ve kako izvirna in zanimljiva — zakaj prevzetan kmet, ki se ustavlja dati hčer hlapcu, a rau jo končno venderle da, je dokaj obrabljena dramatiška „oseba“ — tudi strogih psiholoških motivacij v njej zaman iščemo, in vendar nam ugajajo ti prizori in ti značaji iz kmetkega življenja, ker se nam kažejo v takó dobrodejni preprostosti in ker čutimo, kakó ljubko uplivajo na umetniški še ne razvajeno, zlasti mlado občinstvo. Anzengruberjeve narodne igre in Roseggerjeve novele so v novjšem nemškem slovstvu prve krenile k temu pristnemu, brez gledališkega lepotele risanemu narodnemu življenju, in srečni njiu posnemalec je baš K. Morre s svojo petdejansko narodno igro „s Nullerl“. Igralo se je vseskozi gladko in točno, ensemble v drugem aktu se je izvedel celó ugledno dobro. Gospod Boršt-nik je bil zaradi svojega izvrstno tolmačenega „Re v č e k A n d r e j č e k“ in zaradi starca značilnega petja že mnogokrat zaslužen pohvaljen. Pri gospej Boršt-nikovici nam je zlasti ugajala dobro zadata, ne spačena kmetka naivnost v prizoru z „Zvitorogom“ v tretjem aktu. Dobri so bili v maski in igri tudi gg. Verovšek, Perdani in Danilo. Izmed manjših ulog, katere so vse zadoščale, omeniti je še posebno g. Podgrajskega, ker nam po ulogi topoglavega in strahopetnega jecljavca „Anžeta“ mnogo obeta. — O vsebini in pomenu „Valenske svatbe“ je naš list obširno že poročal, ko se je v lanski sezoni prvič predstavljala. Duhovito zasnovani, z bogatim dejanjem prepleteni in s čudovitim dijalektškim espiritom navdahnjeni igrokaz nam med najučinknejšimi efekti z živo realitiko riše okuženo življenje višje rumunske inteligencije v kraljevini. Značaji so na prvi pogled videti medli, duševni nagibi delujočih oseb takisto ne vselej takoj umljivi, a to je baš svojstvo najmodernejših, „krajstoletnih“ realistik, da nam kaže ljudi take, kakršni so zares in nas ne slepi z domnevanimi, akademskimi „pravilnostmi“ značajev in dejanj. Težavna igra je mej vsemi

latošnjimi predstavami poleg nepozabne „Miške“ najbolje uspela. Odlikovali se niso samo glavni igralci posamezno, ampak vse oboje je bilo dobro naučeno i glede na deklamacijo in igro i zlasti gledé na uredbo ensembela. Zato tudi radi pregledamo nekatere hibe, n. pr. da je bil neki nastop malo prepozen, ali da je „Dragoš“ v zadnjem aktu, stoječ sredi odra preveč zakrival umirajočo „Sando“. Iskreno želimo, da bi se slovenska drama vedno obdržala na tej visočini igralske zmožnosti. Gospa Boršt-nikova nam je živo tolmačila vsa nebrojna vedno menjajoča čustva zdaj lahkožive in mrzle, zdaj strastno ljubeče in ljubosumne, zdaj maščevalne in končno nad vse nesrečne „Sande“. Takisto je bil „Pantasi Čuku“ od g. Boršt-nika predstavljan s pretresujočo realitiko v maski, mimiki in govorjenji. Ta ogenj v očeh, ta zaničljivi nasmeh na ustnih in to sikanje besed, izvirajočih iz skrajne zlobe, zdaj iz divje plamteče, obupne strasti do zaman poželjene osebe! Izrecno nam je pohvaliti tudi gosp. Danila. Zdi se nam, da bi vedno tako ugajal, ko bi se vselej jednako dobro naučil uloge. Ljubka, kakor vedno v naivnih ulogah, je bila gđ. Slavčeva. Poleg gg. Perdani, obeh Verovškov in Lintnerja nam je izmed manjših ulog zlasti gosp. Černiku („Dragoš“) in gđ. Kosčevi („Paraskica“) priznavati dokaj sposobnosti za gledališče. Dame so se odlikovale po zelo ukusnih toiletah.

— (Prvo krono družbi sv. Cirila in Metoda!) Uredništvu našega lista so poslali kot kronski dar: Iz Nabrežine g. Mei Nemec 10 kron; katere so darovali: g. Fran Zorman 6 kron, mej podoknico prirejeno v čast poroke g. Zormanu z gđno. M. Cazafura iz Gorice pa so se nabrale 4 krone. — „Nekdo“ na Notranjskem poslal je 12 kron. Skupaj vzprejeli smo danes 22 kron, katere izročimo vodstvu družbe. Živili rodoljubni darovalci in njih nasledniki!

— (Pevski zbor „Glasbene Matice“) ima za prihodnji koncert prvo skupno vajo mešanega zbora jutri, doč 14. novembra zvečer ob 8. uri v redutni dvorani.

— (Streljanje Sokolskega strelskega kluba) prične se v sredo 15. t. m. ob 7. uri zvečer pri Ferlinču v steklenemu salonu. Vabijo se vsi do sedaj vpisani člani, in isti, kateri bi še izmed bratov Sokolov hoteli pristopiti. Ker je pri prvem streljanji voliti odbor, in ker se je še o pravih nekoliko dogovoriti, želeli je, da pridejo vsi strelci ta večer. — Strelski odbor „Sokola Ljubljanskega“.

— (Cirkus Corradini.) Sobotna predstava in včerašnji dve predstavi bile so precej dobro obiskane in je občinstvo vse točke programa vzprejelo prav pohvalno. V cirkusu nastavljenih je nekoliko velikih peči. Od danes naprej se boče vsak večer predstavljala nova zanimiva točka „balonski konj“ Blondin. Več razvidno je iz inserata.

— (Nov notarijat) Naredbeni list pravosodnega ministerstva priobčuje ministerski ukaz, da je v Cerknici ustanoviti nov notarijat.

— (Sneg) zapadel je okolu Trbiža in po Gorenskem precej na debelo. Pot čez Predel je zaprta. Tudi iz drugih krajev se poroča o snežnih zametih.

— (Pevsko društvo „Lira“ v Kamniku.) priredi v nedeljo dne 19. t. m. v prostorih „narodne čitalnice“ v Kamniku koncert s sledečim vspevom: 1.) I. A. Bndel: „Na planine“, poje moški zbor s čvetospevom. 2.) M. pl. Farkaš: „Vienac hrv. nar. popevaka“, udarja moški tamburaški zbor. 3.) A. Nedved: „Naša zvezda“, poje moški zbor. 4.) * * * „Slovenske deklet“ venec slovenskih narodnih pesni, udarja ženski tamburaški zbor. 5.) N. Stooš: „Mojemu narodu“, čvetospev, pojo: gg. A. Stefančič, J. Pohlja, Fr. Stelč, Anton Pintar. 6.) A. Dvořák: „Ujeta“, ženski dvospev s spremljevanjem glasovira. 7.) Janda Abram: „Karišik slovenskih pesni“, udarja moški tamburaški zbor. 8.) Foerster: „Ave Marija, poje mešani zbor s spremljevanjem glasovira. 9.) K. Mašek: „Pri zibelki“, udarja ženski tamburaški zbor. 10.) G. Eisenhut: „Mazurka“, poje moški zbor. — „Ples“. — Začetek je točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina za č. g. društvenike prosta, sicer 30 kr. osebo. Pri tej priliki nastopi prvič ženski tamburaški zbor.

— (Vojaški begun) Jožef Ajdovc iz Tujnic v Kamniškem okraju bil je minuli teden, ko so ga zasačili orožniki na domu njegove matere težko ranjen, ker ni hotel obstati na poziv orožnika in je

skušal pobegniti. Prevedli so ga v vojno bolnico v Ljubljani in pride potem pred vojno sodišče.

— (Zdravstveno stanje.) V Ribniškem okraju pokazale so se v raznih vaseh ošpice in je zbolelo 105 otrok, izmed katerih sta umrla 2. Šole so se zaprle za 14 dni, ker se je bolezen precej razširila in se je ukrenilo vse potrebno, da se prepreči daljše razširjevanje.

— (Volilni shod v Mozirju.) Piše se nam iz Mozirja z dne 12. t. m.: Sinoč predstavil se nam je tukaj naš kandidat za deželni zbor, gospod dr. Hrašovec. V lepem navdušenem govoru razvil nam je svoj program, in razložil dolžnosti, ki jih ima slovenski poslanec v našem deželnem zboru. Obljubil nam je, da hoče, ako bo izvoljen, energično braniti pravice naše v Gradci. Žalibog je malo upanja, da bi že sedaj zmagali mi. Odlučilni bodo pač tudi ta pot mnogoštevilni glasovi c. kr. uradnikov v Celji, v Bežicah in v Laškem, kajti ti gospodje nasprotujejo težnjam našim deloma po mišljenji svojem deloma po višjih ukazih. Da zmagamo kdaj v mestni skupini, neobhodno potrebno bode tudi, da si pridobijo volilno pravico vsi tisti trgi, ki jo dosedaj še nimajo. Predno se nam je predstavil gospod dr. Hrašovec, govoril je temeljito o mizernih razmerah našega tako zvanega avstrijskega „parlamenta“ naš poslanec, g. Miha Vošnjak. Kakšen bo kurs novega ministerstva, o čegar sestavi je bil baš sinoč došel telegram, nam naš državni poslanec seveda ni mogel nič pozitivnega povedati. Ako se zedinijo dalmatinski Hrvati, dal se bo morebiti sestaviti jugoslovanski klub, kateremu hoče tudi gospod Vošnjak pristopiti. Ako sedaj ni skrajni čas, da se otresejo slovenski poslanci nemškega grofa Hohenwarta, ki se toliko méni za slovenski narod, kakor za — Hotentote, potem sploh ne vemo, kdaj pride skrajni čas. Gospod Vošnjak je sám pripoznal in izjavil, da ima jugoslovanski klub prihodnost za se. Toraj na delo vsi, Slovenci in Hrvati! Otresimo se že jedenkrat tistega staroslovanskega greha, ki se mu pravi nesloga! Zarad neugodnega časa in še bolj neugodnega vremena sinočni volilni shod ni mogel biti mnogoštevilno obiskan, a navzoči volilci poslušali so z zanimanjem oba govornika.

— (Prestop v pravoslavje.) Včeraj, v nedeljo, prestopile so v pravoslavni cerkvi sv. Spiridijona v Trstu zopet tri osebe k pravoslavni veri, in sicer dva moška in jedna ženska. — Dr. Anton Mahnič — pozor!

— (Razgledovalec v Trstu) nam piše: Bil sem namenjen v laški Videm, da pogledam, kaj dela naš Zamejski, ali višnjevi nosovi novoporočencev, ki so se vračali iz hesperijske Arkadije, oplašili so me: zasedel sem zopet železnega vranca ter pobitel sem doli k morju, v zavetje Mihca in Jakca. Po poti do sem-le sem se navžil prezanimivih razgledov: Soča je valila mlečno belo svoje vodovje po širni strugi, po Virgiliju opevani Timav pa je združil vseh sedmero panog v jedno prostrano reko in jeleni v Devinskem gozdu so tekali plahi sem ter tja, kakor da bi vedeli, da je umrla pred petimi dnevi njih gospodarica... V Nabrežini nas je vzprejela „mokra burja“ in ko smo ostavljali Tržaški kolodvor, pričel se je šele pravi ples po kamenitem parketu — piskali so nam vsi vetrovi ob jednom: sever in jug, hrvatska burja in italijanski zefir, kakor na kakšnem mejnarodnem plesišči; vrhu tega pa nam je Jupiter Pluvius močil apneni prah, da se je vse kadilo od nas. Dežnik je tu pravi luksuz; da, še v nevarnosti ste, da vas ne zanese v morje in poslednje je precej mokro. No, danes zjutraj je stari Helij poškilil zopet izza oblaknih zaves na blatno zemljo in doli ob Canalu Grande sušé se Tržaški Lazzaroni liki martinčki na solncu. Mi pa, kar nas je krščenih dvoživk, zatekli smo se za ognjišče nekdanje „lepe vdove“ ter ob sočnem Istrancu reševali — ministersko krizo, da je bilo veselje. V desetih minutah smo razpečali vseh sedmero portfeljev, seveda v slovenskem zmislu. Ker je dotična lista še tajna, ne morem Vam je priobčiti; samo toliko Vam smem ovaditi, da je naš „vitez krvavega stegna“ designovan za „popečitelja“ pouka na — Kobdiljski podlagi. Kaj ne da: zlati (?) vek zdaj kranjskim Muzam pride? Sicer pa izza „Kokosa“ tam nad Bazovico vstaja — „Ex oriente lux“ nove dobe na — globu madjarskem...

— (Vztrajen samomorilec.) V Trstu se je usmrtil v noči od petka na soboto 34letni krojač Maks Greblo in ga je mati našla zjutraj mrtvega v postelji. Na mizi ležalo je pismo na nje-